

ЗАГ: Вухатий домовичок, привид Сулими і демони у барона: який вигляд мають наймістичніші будинки Києва та які легенди приховують

У Києві безліч відомих туристичних локацій, про які відомо мешканцям та гостям міста. Однак столиця славиться також оригінальними й химерними забудовами.

Із містичними будинками Києва пов'язують різні страшні та незвичайні легенди. Більшість із них - пам'ятки архітектури із прадавньою історією, яка переплітається з байками та чутками. У пошуках розгадок до таємниць столиці містяни розповідають про привидів та дияволів, які оселилися в будинках, а також запевняють, що добрі сили охороняють місто від нечистого.

Кореспондентка **Gazeta.ua** відвідала три найбільш таємничих будівлі Києва аби дізнатися, чи дійсно їхні мешканці стикаються із надприродними явищами і що думають про славу, яку серед туристів і містян мають їхні будинки.

БУДИНОК СУЛИМИ

Будівництво маєтку на вул. Лютеранській, купець Яким Сулима розпочав ще у 1833 році. Архітектором проєкту став Людовік Станзані. Палац у східному стилі із елементами класицизму мав три поверхи з боку вулиці, а з двору - тільки два.

Однак власникові не судилося побачити будинок – він помер ще до завершення будівництва у 1840-му. Є кілька версій трагічної події – вбивство та нещасний випадок. Але причини загибелі купця достеменно не відомі. Маєток успадкувала вдова чоловіка Уляна, яка невдовзі вдруге вийшла заміж за генерала Миколу Ловцова. Подейкують, що саме відтоді тут почали траплятися містичні події.

За переказами, у будинку часто чули стогони, гучний сміх, а у вікнах начебто і зараз можна побачити білу фігуру. За легендою – це померлий Яким Сулима, який розлютився через зраду дружини та не хотів, щоб у його маєтку жив її новий чоловік. Тож після весілля Уляни не минуло й року, як Ловцом помер.

Після смерті самої вдови маєток відійшов у спадок племінниці **Марії Кандибі**. У 1859 році тут відкрили притулок для малозабезпечених городян, людей похилого віку, бідних вдів та незаможних учениць Фундуклеївської гімназії – першої в Києві жіночої гімназії, заснованої у 1860 році.

У 1866 році в лівому крилі будинку збудували церкву Олександра Невського. Відтоді Яким Сулима “заспокоївся” та вже не займав мешканців та гостей, за легендою. Однак люди почали скаржитися на казна-звідки падаючі камені і дрібні предмети біля будинку.

1896-го із незрозумілих причин у маєтку зайнялася пожежа. Це сталося однієї морозної ночі. Вогонь знищив дерев'яну частину будинку, а від кам'яної залишились тільки руїни. Містяни запевняли, що в полум'ї бачили світлу фігуру Сулими. Згодом палац вдалося реставрувати.

Із приходом радянської влади церкву зруйнували, а притулок закрили. У приміщеннях облаштували комуналки. Наразі у будинку розташовані офісні приміщення, приватна клініка та житлові квартири.

ЗГОРИТЬ УСЕ

До будинку за адресою вул. Лютеранська, 16 від станції метро Хрещатик йти близько п'яти хвилин. Проходимо заховані за аркою зі сходами ресторани та прямуємо схилом угору.

Маєток розташований трохи вище дороги, тому помітити його не складно. Та і особливість забудови привертає увагу - два крила об'єднані напівовальним куполом у центрі. Раніше фасад прикрашав шестиколонний портик, але внаслідок пожежі старе оздоблення було знищене.

До вхідних скляних дверей із золотою фарбою ведуть невисокі сходи між густих кущів. Поруч висить дзвінок, хоча двері виявляються відчиненими.

Під'їзд пофарбований у персиковий колір, стіни трохи прикрашені ліпниною та коричневою плиткою у вигляді цегли. Із коридору є вхід у одне із приміщень. Дзвонимо у двері – одразу відчиняє високий чоловік у хитко зав'язаному довгому халаті із синього велюру. Із кухні доноситься шкварчання сковорідки. Пахне смаженою картоплею.

– Я тут знімаю квартиру, не можу говорити, бо згорить усе. Вибачайте, – каже чоловік та хутко зачиняє двері.

У загальній вітальні стоїть дерев'яна рецепція, на якій валяються купками комунальні платіжки. Звідси сходи попід стіною ведуть на два інших поверхи. Стукаємо у кілька дверей – однак ніхто не відчиняє.

Раптом на третьому чути скрип заліза. Чоловік із паперовими пакетами, що шурхотять на весь під'їзд виходить із квартири та поспішає на вулицю. Іде забирати посылку та викидати сміття.

– Я живу тут буквально три тижні, – каже російською 27-річний Дмитро, низького зросту із охайно зачесаним руським чубом. – Чутки про містику в будинку взагалі вперше чую.

СВІТЛИЙ ОБРАЗ

Маєток стоїть ніби на гребені, двір мав спускатися терасами по схилам Винтової гори до Бессарабської площі. Там Сулима хотів облаштувати фруктовий сад та виноградники. Зараз за будинком тільки невелика парковка та залізний паркан. Ліворуч стоїть недобудована багатоповерхівка і відділ продажу.

На перехресті трохи вгору «освоїлася» барикада з бетонних брил. Поруч дорогу охороняють військові – за кілька хвилин ходи звідси розташований Офіс президента України.

Навпроти біля вузького провулку під старим житловим будинком з ліпниною на фасаді та вузькими колонами стоїть чоловік. Когось виглядає за рогом та ходить взад-вперед. 46-річний **Віталій Кулик** живе по-сусідству з загадковим маєтком із 2012 року.

– Прийшли подивитися на будинок з привидами? – запитує Кулик. – Знаю, що він належав одному із купців і там було вбивство. Час від часу там бачать жінку-привида. Іноді у вікні. Колись тут жила **Каганович Елла Борисівна** (українська вчена-фізикиня, професорка. - **Gazeta.ua**), вона одна з перших, хто заселився після війни. Бо німці спалили половину будинку у 1943 році. Ті, хто жив до революції, то їх залишилось тільки пару чоловік. Один із них був власником булочної, яка знаходилась біля виходу з підвалу. Всі історії про привида народжувались саме там.

Віталій особисто ніколи не помічав чогось дивного у “Сулимівці”. Однак місцеві старожили розповідають про привида.

– Елла Борисівна бачила привида, хоча вона істинна комуністка і фізик-ядерник. Була у приміщенні, коли почалось загорання там верхніх поверхів, допомагала людям і сказала: “Я бачила щось, що не можу пояснити. Світлий образ”. Уся ця територія взагалі вважається місцем сили, люди відчують енергію. Ми, коли вперше приїхали, то закохалися у цю вулицю.

Під час Революції Гідності у будинку Кулика розташовувався штаб майданівців. Активіст пам'ятає, як на місці блоків на перехресті стояла остання барикада.

– Там були «беркутівці». А тут - ніяких боїв не було, як зачаровано. Усі ексцеси під час Майдану були або внизу, або на Інституцькій. А тут взагалі жодних бойових дій. Сюди всіх поранених звозили.

Востаннє ремонтували будинок Сулими ще до 2010 року. Фарбували фасад та латали тріщини. Зараз над будинком під куполом можна побачити дерев'яну оздобу у вигляді кола і трикутників, що збереглася ще після першої пожежі.

ЗАМОК БАРОНА

Однією із найбільш незвичайних споруд у Києві є садиба на вул. Ярославів Вал, 1. На цьому місці в 1852 році збудували звичайний двоповерховий будинок. Садиба належала Ганні Калиті, дружині генерал-лейтенанта Тараса Калити – начальника артилерійських гарнізонів Київського військового округу.

Після смерті жінки у 1890 році, нерухомість перейшла у спадок її дітям. За купчою від 17 листопада 1892 року – опинилася у власності поміщика **Михайла Підгорського**. Поміщик вирішив знести стару будівлю та збудувати на її місці середньовічний замок.

Проект належить **Миколі Добачевському**, який відомий участю в будівництві всесвітньо відомого Панамського каналу. Звели незвичну будівлю за два роки і вже у 1898-му Підгорський віддав квартири на першому поверсі в оренду кондитерській “Біля Золотих воріт”. З 1912 року у замку відкрили кінотеатр.

Із приходом радянської влади тут були комунальні квартири, частину приміщень віддали під установи. Наразі в будинку розташований офіс. Відвідувачів не пускають ні на територію, ні всередину. Однак у вихідні дні тут проводять дорогі екскурсії. Кияни подекуди, що в домі живуть демони, а вночі можна побачити привидів.

УНІКАЛЬНА БУДІВЛЯ

Величний замок на вигині дороги справляє моторошне враження. Темний цегляний фасад бурякового кольору відтіняє сірі металеві дашки на та баштах із кованими шпильми химерних форм.

На верхніх поверхах є кілька обшарпаних балконів з бетонними колонами. Вікна оздоблені квітковим різьбленням та строгою ліпниною. Однак найбільше привертають увагу дивні фігури під еркером. Горгульї з видовженими обличчями та іронічним усмішками ніби тримають виступ на плечах.

Під ними був єдиний на той час в Києві під'їзд для карет. Він веде до головних воріт садиби, що під аркою. У відчиненій кватирці вікна біля воріт від вітру тріпочеться квітчаста штора, крізь яку проблискує лампа жовтого кольору. Стукаємо у скло – сивий чоловік у білій футболці пильно приглядається: “Зараз вийду. Не чую”.

Важкі дерев'яні ворота із гуркотом відчиняються, стара фарба лущиться від тертя. У повітрі тхне цементом та сирістю, холодний протяг проноситься між ногами.

– Тут знімали фільм “Містичний Київ”, – зізнається охоронець та продовжує стояти на порозі дверей. Олександр говорить російською. За ним видно вишукану бетонну стелю арки, прикрашену ліпниною і старий вхід у замок. – Таких будівель більше в Києві немає. Ніякого барона тут не було, він жив у будівлі зовсім поруч – де зараз посольство Індії.

У столиці поширена назва будівлі – “Замок барона” або “Замок барона Штейнгеля”, однак насправді це історична помилка. Будинок барона – по сусідству. Цікаво, що на вхідних дверях ніколи не було ручки. Мешканців за невелику плату зсередини пускав двірник.

– Демонів і привидів тут немає. Але це унікальна будівля, – каже охоронець. – Особисто моя думка, що Михайло Підгорський хотів втерти носа всім забудовникам Києва, тому збудував такий замок. Але тут не може бути демонів, бо справа в тому, що ці грифони чи горгульї, як вони там – не можуть нашкодити. На кожному поверсі в під'їзді є домовичок, зроблений із ліпнини, носатенький і вухастенький.

У будні дні туристам у замку не раді. Власники забороняють пускати сторонніх на територію. Однак кожні вихідні усі охочі можуть забронювати екскурсію у різних гідів.

– Це приватна територія. Раніше квартири орендували, але останні мешканці тут були до 2000 року, – згадує охоронець.

Олександр працює тут більше десяти років. Нічого страшного чи незвичного ніколи не бачив, запевняє.

– Я от тиждень тут живу, то нічого не помічав такого. Тим більше, що тут поряд галерея ікон Афону. Будівля повністю збереглася, всередині тільки ремонт зробили. Двері рідні - їм 124 роки. Ці ворота шарами робилися, – відкриває ширше і показує ширину дерева. – Клади шар за шаром і скріплювали штифтами. Сюди в'їжджали карети, а з іншого боку був каретний сарай. Зараз там мільйонери будинок семиповерховий собі збудували.

ДІМ З КОТАМИ

Химерний будинок на вул. Гоголівській, 23 збудували у 1909 році на замовлення полковника Федора Ягимовського. Тривалий час будівлю

вважали витвором архітектора Владислава Городецького, однак насправді проєкт підготував інженер Володимир Безсмертний.

Будинок Ягимовський планував використовувати як прибутковий. Його збудували у стилі модерн з використанням готичних мотивів. Фасад будівлі оздобили ліпниною з рослинними елементами, закрученими дашками та містичними фігурами.

Головною особливістю будинку є його асиметрична форма. Він має чотири поверхи з боку вулиці та п'ять з надвору. На кожному поверсі розташовані дві квартири з досить незручним плануванням. Деякі з кімнат надто видовжені, а кухні й спальні мають тільки по одному вікну. Через це всередину потрапляє дуже мало світла. Усі вікна та балкони оформлені по-різному, а стелі квартир сягають до чотирьох метрів.

Перший час полковник здавав квартири в оренду, а в 1920 році радянська влада націоналізувала будівлю. Після цього у “Будинку з котами” жив етнограф **Микола Левченко**. Ще одним відомим мешканцем був всесвітньо відомий вчений-механік **Степан Тимошенко**.

Будинок на вул Гоголівський виглядає непримітно, адже прикритий з вулиці густими кронами багаторічних лип. Тільки підійшовши ближче стає зрозуміло, чому будівля стала центром багатьох столичних містичних історій.

Праве крило виконане у готичному стилі – із гранованим трикутним еркером нагорі з конусним дахом. Ліве нагадує романський – із арочним балконом та трикутним фронтоном над ним.

На вході видно давні засклені стулки дверей з накладним готичним різьбленням. З обох боків виступають колони з геометричним малюнком і квітами. На них сидять сови і моторошно дивляться на перехожих.

Трохи вище розташовані арочні вікна, обрамлені ліпниною. Їх прикрашають маскарони та картуш з гербом родини Ягимовських. Нагорі під щипцем сидить великий “чорт” із вухами, іклами та худорлявими зморщеними кінцівками.

Саме через незвичайний дизайн із будинком пов'язують багато легенд. За першою, чорт є частиною містичного трикутника, на вершинах яких також горгулья на вул. Велика Житомирська, 8 та будинок з химерами Городецького. У центрі трикутника знаходиться Софія Київська.

Друга легенда розповідає, що в готичній башті будинку, жила красива дівчина. Її викрала чаклунка та хотіла продати відьмаку. Однак той так і не віддав їй обіцяні скарби, тому чаклунка перетворила дівчину на білу кішку.

Містяни сперечаються, яка насправді функція у кішок та сов на фасаді. Хтось впевнений, що вони допомагають нечистому, що сидить нагорі і володіє будинком, деякі запевняють, що вони навпаки – оберігають мешканців.

КІШКИ І ДВА СВІТИ

Із відчинених вікон на вулицю доноситься запах смаженого на соняшниковій олії м'яса. Білі пластикові вікна прикриті тюллю, а на балконах у горщиках плетуться рожеві квіти. До входних дверей прямує чоловік у шортах та кофті кольору хакі. Шкутильгає на праву ногу та має ледь посивілу щетину на обличчі.

61-річний **Андрій Подколзін** переїхав у будинок ще в дитинстві разом із батьками.

– Років 55 тут проживаю, – розповідає Подколзін, трохи запинаючись. – На “Дом із кішками” якщо подивитися, то є схожі елементи як химери на Банковій. Називають його “чортиком”, але що то насправді ми не знаємо. У 1970 році був капітальний ремонт, перебудовували. Не знаю, чи правда, але кажуть, що тут жила прислуга нащадків Воронцова.

Родина отримала квартиру від підприємства, на якому працював батько Андрія. Він - один із небагатьох старожилів будинку на вул. Гоголівській.

– Тут дорогі квартири. Але тут така кладка! – заочує із задоволенням очі чоловік. – Кладку замішували не на воді, а на яєчному жовтку – більша щільність і того міцна дуже споруда. Я вам більше скажу, коли міняли вікна, то два сверла зламали від рами. Такий дуб був міцний, і стіни метр у товщину – робили на совість.

Подколзін не вірить у містичні легенди, які ходять довкола його будинку. Але сам - прибічник теорії про те, що сови та кішки оберігають від зла.

– Кішка захищає від внутрішніх ворогів, а собака від зовнішніх. А сова дивиться, вона – спостерігач. У цій геральдиці є прихований зміст, який вкладав архітектор, але ми не знаємо цього. У тварин сильніша екстросенсорика. Кішки взагалі, кажуть, живуть у двох світах.

У радянські часи тут були комунальні квартири. Будинок мав одну загальну кухню, яка розташовувалася на другому поверсі над великою коморою із чорних входом. Після реконструкції залишили тільки одні двері, але кухня так і зосталася.

– У під'їзді за чистотою слідкують мешканці, є також прибиральниця, бо тут зараз знаходяться офіси депутатів. Давайте покажу, – Андрій натискає цифри на автоматичному кодовому замку та відчиняє двері в парадне. За ними ще одні - дерев'яні зі скляними великими вікнами.

Усередині сходи прикрашають ковані масивні перила, сходи місцями пощерблені. Стіни цегляного кольору, вочевидь, нещодавно пофарбовані. Побілка на стелі також свіжа. Підлога у під'їзді викладена кам'яною плиткою та квадратами з античними візерунками.

– Мені тут ніколи страшно не було. Коли ще був малим, то цікаво було нам з хлопцями, що то сидить. Ми лазили на горище – звідти було видно Центральний вокзал. Років 50 туди вже піднімався, – каже насамкінець чоловік та просковзує у двері.